

**Зауваження та пропозиції Міністерства оборони України
до проєкту Закону про внесення змін до деяких законів України щодо
врегулювання окремих питань у сфері електромагнітного простору**

Зауваження

1. Враховуючи засади підготовки держави до оборони України, визначені статтею 3 Закону України “Про оборону України”, пропонується значення терміну “електромагнітний простір (спектр)” пов’язати із засадами діяльності в сфері оборони України, у зв’язку з чим абзац перший підпункту 3 пункту 1 розділу 1 проєкту Закону викласти у такій редакції:

“електромагнітний простір (середовище) – фізичне середовище утворене сукупністю взаємодіючих електромагнітних полів і випромінювань (навмисних, штучних, природних) усіх видів і діапазонів частот електромагнітного спектру, що впливає на діяльність у космічному, повітряному, сухопутному, морському та кіберпросторі;”.

2. Термін “електромагнітна (радіоелектронна) боротьба” пропонується пов’язати із підготовкою держави до оборони, а також як контрзаходи (дії) при відсічі збройної агресії, у зв’язку з чим абзац другий підпункту 3 пункту 1 розділу 1 проєкту Закону викласти у такій редакції:

“електромагнітна (радіоелектронна) боротьба – сукупність скоординованих заходів (військових дій), наступального, оборонного та інформаційного характеру, які передбачають використання спрямованої електромагнітної енергії, а також енергетичної зброї спрямованої дії для отримання ефектів в електромагнітному середовищі та кіберпросторі (у тому числі сукупних), захисту дружніх сил (військ), об’єктів критичної військової та цивільної інфраструктури, дій у відповідь або нападу на противника;”.

3. Враховуючи сферу застосування Закону України “Про оборону України” в якому визначають повноваження органів державної влади, основні функції та завдання органів військового управління, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, обов’язки підприємств, установ, організацій, посадових осіб, права та обов’язки громадян України у сфері оборони пропонується не впроваджувати у зазначеному Законі терміни озброєння, у зв’язку з чим пропонується абзац третій підпункту 3 пункту 1 розділу 1 проєкту Закону виключити.

4. Враховуючи, що неможливо фізично здійснювати охорону електромагнітного простору держави, оскільки немає чітко визначених адміністративних (державних) кордонів, пропонується підпункт 1 пункту 2 розділу 1 проєкту Закону викласти у такій редакції:

“частину другу статті 1 після слова “тероризмом” доповнити знаком та словами “, захист електромагнітного простору”.

5. Підпункт 2 пункту 2 розділу 1 проекту Закону виключити, оскільки неможливо забезпечити недоторканість електромагнітного простору, який не має чітко визначених адміністративних кордонів пропонується.

6. З урахуванням статті 115 Закону України “Про електронні комунікації”, нормами якої врегульовано питання надання електронних комунікаційних послуг в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану, а також пункту 27 статті 2 Закону України “Про електронні комунікації” пропонується:

1) підпункт 1 пункту 4 розділу 1 проекту Закону викласти у такій редакції:
“в абзаці п’ятнадцятому частини третьої статті 3 слова “послугами зв’язку” замінити словами “електронними комунікаційними послугами””.

2) абзац другий пункту 4 розділу 1 проекту Закону виключити.

7. Закон України “Про електронні комунікації” визначає правові та організаційні основи державної політики у сфері радіочастотного спектра, який є тільки частиною електромагнітного спектра (до останнього входить також оптичний діапазон (сприймається зором людини), а також інші діапазони, такі як інфра-червоний, ультра-фіолетовий, рентгенівське та гама-випромінювання.

Регулювання електромагнітного спектра виходить поза межі Закону України “Про електронні комунікації” та не здійснюються ним.

Крім того, терміни випромінювальний пристрій (електронне обладнання), засіб радіоелектронної боротьби та радіоелектронну боротьбу пропонується увести в Закон України “Про електронні комунікації”, оскільки зазначені питання підпадають під сферу його регулювання, а також впливають на права та обов’язки загальних користувачів в частині можливого впливу на їх радіообладнання.

Враховуючи викладене пропонується:

1) підпункт 1 пункту 5 розділу 1 викласти у такій редакції:

“1) у частині першій статті 2:

пункт 13 викласти у новій редакції:

“13) випромінювальний пристрій (електронне обладнання) – обладнання (засіб, пристрій), яке потребує електричного струму або електромагнітних полів для виконання хоча б однієї покладеної на нього функцій, та обладнання для вироблення, передачі, вимірювання такого струму чи полів, що спроектоване для використання для використання під напругою яка не перевищує 1000 В змінного струму та 1500 В для постійного струму”;

доповнити новими пунктами 32¹ та 95¹ такого змісту:

“32¹) засіб радіоелектронної боротьби – електронне (радіоелектронне) обладнання (озброєння, спеціальна техніка та компоненти до військової техніки),

а також компоненти такого обладнання, призначене для виконання завдань електромагнітної (радіоелектронної) боротьби шляхом навмисного створення електромагнітних випромінювань різних видів для отримання переваги над противником, нападу на нього або захисту своїх сил (військ), об'єктів критичної військової та цивільної інфраструктури;”

“95¹) радіоелектронна боротьба – сукупність скоординованих заходів (військових дій), наступального, оборонного та інформаційного характеру, які передбачають використання спрямованої електромагнітної енергії для отримання ефектів в радіочастотному спектрі (у тому числі сукупних), захисту дружніх сил (військ), об'єктів критичної військової та цивільної інфраструктури держави, дій у відповідь або нападу на противника;”.

2) Підпункти 2, 3 пункту 5 розділу 1 виключити.

8. Пропонується визначити завдання Генеральному штабу Збройних Сил України щодо регулювання питання радіоелектронної боротьби за єдиним замислом усіма складовими сил оборони, за аналогією як це передбачено діючою нормою стосовно регулюванням користуванням радіочастотним спектром спеціальними користувачами радіочастотного спектра, перелік яких визначено статтею 43 Закону України “Про електронні комунікації”.

При цьому, оскільки деякі заходи можуть впливати на діяльність загальних користувачів, такий порядок необхідно погоджувати із Мінцифрою.

Враховуючи викладене пропонується підпункт 4 пункту 5 розділу 1 проєкту Закону викласти у такій редакції:

“частину другу статті 7 доповнити новим пунктом 21 такого змісту:

21) планує, організовує та здійснює радіоелектронну боротьбу, встановлює за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра порядок централізованого та децентралізованого застосування засобів радіоелектронної боротьби в мирний час та в особливий період усіма складовими сил оборони та безпеки, обліку часу їх роботи (використання).”.

9. Впровадження додаткової заборони на використання радіоелектронних засобів, не включених до Плану розподілу і користування радіочастотним спектром в Україні, є недоцільним, оскільки їх використання вже визначено статтею 42 Закону України “Про електронні комунікації”.

Враховуючи викладене пропонується підпункт 5 пункту 5 розділу 1 проєкту Закону виключити.

Пропозиції

З метою врегулювання порядку видачі дозволів на ввезення з-за кордону радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв спеціального призначення і порядку ввезення з-за кордону, придбання, встановлення та експлуатації радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв спеціального призначення, пропонується внести зміни до Закону України “Про електронні комунікації”:

1. Оскільки порядок ввезення з-за кордону визначається Митним кодексом України та іншими нормативно-правовими актами щодо здійснення митного контролю та митного оформлення товарів пропонується порядок ввезення, придбання, встановлення та експлуатації радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв спеціального призначення, виключити із Закону України “Про електронні комунікації” для чого внести відповідні зміни до пункту 12 частини 1 статті 5, пункту 2 частини 2 статті 7 та частини 4 статті 43.

Водночас, порядок придбання, встановлення та експлуатації радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв спеціального призначення пропонується визначати Генеральному штабу Збройних Сил України, для чого статтю 65 Закону України “Про електронні комунікації” доповнити новим пунктом відповідного змісту

Враховуючи викладене пропонується:

1) “у пункті 12 частини 1 статті 5 Закону слова “і порядок ввезення з-за кордону, придбання, встановлення та експлуатації радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв спеціального призначення” виключити.”

2) в пункті 2 частини 2 статті 7 слова “і порядок ввезення з-за кордону, придбання, встановлення та експлуатації радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв спеціального призначення” виключити.

3) Статтю 65 доповнити новою частиною такого змісту:

“11. Порядок придбання, встановлення та експлуатації радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв спеціального призначення визначає Генеральний штаб Збройних Сил України”.

2. Враховуючи пункт 6 частини 2 статті 7 Закону України “Про електронні комунікації” в якому встановлено, що Генеральний штаб Збройних Сил України видає спеціальним користувачам дозволи на ввезення з-за кордону радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв спеціального призначення та з метою сприяння розвитку, виробництву та придбанню радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв спеціального призначення пропонується надати право суб’єктам господарювання здійснювати ввезення радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв спеціального призначення в інтересах спеціальних користувачів, у зв’язку з чим пункт 6 частини 2 статті 7 викласти у такій редакції:

“б) видає дозволи на ввезення з-за кордону радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв спеціального призначення спеціальним користувачам та суб'єктам господарювання, які здійснюють ввезення радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв спеціального призначення в інтересах спеціальних користувачів;”.

3. Частинами 1 та 4 статті 64 Закону України “Про електронні комунікації” визначено умови введення радіообладнання та випромінювальних пристроїв в обіг на території України та порядок випуску їх у відповідний митний режим на митній території України. Водночас, для радіоелектронних засобів і випромінювальних пристроїв спеціального призначення такий порядок не визначено.

З метою приведення статті 64 Закону України “Про електронні комунікації” у відповідність до статті 197 Митного кодексу України пропонується визначити порядок випуску радіоелектронних засобів і випромінювальних пристроїв спеціального призначення у відповідний митний режим, що дає змогу застосовувати їх на митній території України, у зв'язку з чим статтю 64 доповнити новою частиною такого змісту:

“5. Випуск радіоелектронних засобів і випромінювальних пристроїв спеціального призначення у відповідний митний режим, що дає змогу застосовувати їх на митній території України, здійснюється митним органом на підставі дозволів на ввезення з-за кордону радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв спеціального призначення, отриманих від Генерального штабу Збройних Сил, з використанням механізму “єдиного вікна” відповідно до Митного кодексу України.

Генеральний штаб Збройних Сил вносить до єдиного державного інформаційного веб-порталу “Єдине вікно для міжнародної торгівлі” у формі електронних документів з накладенням кваліфікованого електронного підпису видані дозволи на ввезення з-за кордону радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв спеціального призначення в день видачі таких дозволів.”.

З метою врегулювання питань щодо ввезення з-за кордону радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв спеціального призначення, а також використання повітряними суднами смуг радіочастот спеціальних користувачів пропонується:

1. Пунктом 14 частини 2 статті 43 Закону України “Про електронні комунікації” визначено, що до спеціальних користувачів радіочастотного спектра належить центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізують державну політику у сфері транспорту, в частині застосування радіоелектронних засобів об'єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху України та забезпечення польотів.

З метою врегулювання порядку використання повітряними суднами смуг радіочастот спеціальних користувачів для організації і обслуговування повітряного руху та забезпечення польотів повітряних суден пропонується до спеціальних користувачів радіочастотного спектра віднести суб'єкти авіаційної діяльності в частині використання ними радіоелектронних засобів для забезпечення польотів повітряних суден.

Враховуючи викладене пропонується:

1) Пункт 14 частини 2 статті 43 викласти у наступній редакції:

“14) суб'єктів авіаційної діяльності в частині використання радіоелектронних засобів для забезпечення польотів повітряних суден, об'єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху України, а також центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики в галузі цивільної авіації, який є радіочастотним органом для суб'єктів авіаційної діяльності;”

2) Абзац 2 частини 4 статті 43 виключити.

Тимчасово виконуючий обов'язки
директора Директорату цифрової
трансформації у сфері оборони
Міністерства оборони України
полковник

Роман ГРИЦЬКИЙ